

**OKUL
YÖNETİCİLERİ**
SCHOOL HEADS

**TÜRKİYE OKUL
YÖNETİCİLERİ RAPORU**

**EĞİTİMDE GÜVEN
DİSİPLİN VE
SAYGINLIK**

2025
2026
2027
2028
2029
2030

TÜRKİYE OKUL YÖNETİCİLERİ RAPORU

TOYR 2026

EĞİTİMDE GÜVEN, DISİPLİN VE SAYGINLIK

NİSAN 2026

JENERİK

Okul Yöneticileri Derneği Yayınları: 26
Rapor: 8
TOYR2026: Türkiye Okul Yöneticileri Raporu
EĞİTİMDE GÜVEN, DİSİPLİN VE SAYGINLIK
İstanbul, Nisan 2026

Editörler

Prof. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ
ORCID: 0000-0001-5569-014X

Bağımsız Araştırmacı Nurgün Varol
ORCID:0000-0002-6282-1926

Redaksiyon ve Düzelti

Nurgün Varol

Kapak Tasarımı

Erdem Poyraz

Bu yayının bütün hakları Okul Yöneticileri Derneğine aittir. Kaynak göstermek şartıyla eserin tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı serbesttir.

Atf: Karataş, İ. H., & Varol, N. (ed.). (2026). *Eğitimde güven, disiplin ve saygınlık*. Okul Yöneticileri Derneği Yayınları.

Kütüphane Bilgi Kartı

Karataş, İbrahim Hakan; Varol, Nurgün. *Türkiye okul yöneticileri raporu 2026: Eğitimde güven, disiplin ve saygınlık*.
25 s., 176x250 mm
Kaynakça var izin yok.
ISBN:

1. Okul yöneticiliği, 2. Okulda güvenlik, 3. Şiddet olayları, 4. Eğitim politikaları

**OKUL
YÖNETİCİLERİ**
SCHOOL HEADS

Okul Yöneticileri Derneği
bilgi@okulyoneticileri.org.tr

TAKDİM

Okul Yöneticileri Derneği, Türkiye’de okul yöneticiliği mesleğinin gelişimine öncülük etmek, meslektaşlarımızın profesyonel becerilerini güçlendirmek ve eğitim yönetimi alanında bilgi üretimine katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Derneğimiz, üyelerinin özverili çalışmaları ve sahadan elde ettiği verilerle okul yöneticiliği mesleğinin sosyal, mesleki, politik ve ekonomik boyutlarını ele alan projeler üretmektedir.

Derneğimizin en köklü geleneklerinden biri olan **Türkiye Okul Yöneticileri Raporu (TOYR)** serisi, ülkemizde okul yöneticiliği mesleğini güçlendirecek bir ekosistemin inşa edilmesine yönelik bilimsel bir zemin sunmaktadır.

Sahadan elde edilen verilerin analiziyle hazırlanan bu raporlar hem politika yapıcılara rehberlik etmekte hem de meslektaşlarımıza yol gösteren bir hafıza oluşturmaktadır.

Bugüne kadar yayımladığımız rapor serimiz, mesleğimizin farklı boyutlarını titizlikle ele almıştır:

- **2019:** Türkiye’de ve Dünyada Okul Yöneticiliği
- **2020:** Okul Yöneticilerinin Günlük, Sosyal ve Mesleki Hayatları
- **2021:** Okul Müdür Yardımcıları
- **2022:** Doktoralı Okul Yöneticileri
- **2023:** Kadın Okul Yöneticisi Olmak
- **2024:** Okullarda Finansal Yönetim ve Bütçe Sorunları
- **2025:** TYMM ve Okul Yöneticiliği: Yeni Müfredatın Uygulanmasında Yöneticilerin Paradoks ve Beklentileri

Türkiye Okul Yöneticileri Raporu serisinin 2026 yılı teması, eğitim sistemimizin en güncel ve sıcak sorunu olan **okullarda yaşanan şiddet olaylarına** odaklanmıştır. “Eğitimde Güven, Disiplin ve Saygınlık ” adlı bu sekizinci raporumuzda, okulda şiddet konusunu okul yöneticilerimizin perspektifinden mercek altına alarak eğitim kurumlarımızda yaşanan müessif olayları, okul güvenliği, disiplin uygulamaları ve eğitim paydaşları arasındaki ilişki dinamiklerinin yeniden değerlendirilmesini sahadan elde edilen veriye dayalı, çok boyutlu bir analiz ve çözüm çerçevesi sunmayı amaçlamaktadır.

Rapor; devlet okulları ve özel öğretim kurumlarında, farklı okul türü ve kademelerinde görev yapan okul yöneticileriyle gerçekleştirilen geniş kapsamlı değerlendirme toplantılarının çıktıları üzerine inşa edilmiştir. Bu yönüyle çalışma, yalnızca teorik bir tartışma zemini sunmakla kalmamakta; doğrudan uygulayıcıların deneyimlerini, karşılaştıkları sorun alanlarını ve çözüm önerilerini sistematik bir şekilde ortaya koymaktadır.

Elde edilen bulgular, eğitim ortamlarında artan risk faktörlerine karşı bütüncül, sürdürülebilir ve politika düzeyinde karşılık üretebilecek yaklaşımlara olan ihtiyacı açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu rapor, disiplin anlayışının yeniden yapılandırılmasından okul güvenliği politikalarının güçlendirilmesine, öğretmen ve yönetici otoritesinin desteklenmesinden öğrenci refahının korunmasına kadar geniş bir perspektifte somut öneriler içermektedir.

Amacımız; eğitim kurumlarında güvenli, saygın ve öğrenmeye elverişli ortamların tesisine katkı sunmak, karar alıcılar için veri temelli bir yol haritası oluşturmak ve eğitim paydaşları arasında ortak bir anlayış geliştirilmesine zemin hazırlamaktır.

Nisan, 2026

Prof. Dr. İbrahim Hakan Karataş

Okul Yöneticileri Derneği

Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ

GİRİŞ

1. TESPİTLER

- 1.1. Sosyo-Kültürel ve Toplumsal Temeller**
 - 1.1.1. Aile Yapılarındaki Çözülme ve Otorite Kaybı
 - 1.1.2. Denetimsiz Sosyal Medya Kullanımı ve Dijital İhmalin Yarattığı Tahrifat
- 1.2. Mesleki İtibar ve Psikolojik İklim**
 - 1.2.1. Mesleki Güvenin Zedelenmesi ve Asli Odaktan Uzaklaşma
 - 1.2.2. Korku İklimi ve Eğitimciler Üzerindeki Sendromik Etkiler
- 1.3. Yapısal, İdari ve Fiziki Zafiyetler**
 - 1.3.1. Rehberlik (PDR) Çıkmazı
 - 1.3.2. Pedagojik Gözetim Eksikliği ve Öğretmensiz Geçen Derslerin Yarattığı Riskler
 - 1.3.3. Kitleleşen Okul Yapıları: Anonimleşme ve Kurumsal Aidiyet Kaybı
 - 1.3.4. Güvenlik Personeli Eksikliği
 - 1.3.5. Ders Yükü ve İkili Eğitimden Kaynaklı Güvenlik Riskleri
- 1.4. Mevzuat ve Sistemik Çıkmazlar**
 - 1.4.1. Disiplin Mevzuatındaki Yapısal Caydırıcılık Eksikliği ve Yaptırım Yetersizliği
 - 1.4.2. Mesleki Eğitimde Toplumsal Algı ve Yapısal Kümelenme (Negatif Seçilim) Sorunu
 - 1.4.3. Kesintisiz Zorunlu Eğitim Modelinin Pedagojik ve Sosyolojik Çıkmazı

2. STRATEJİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- 2.1. Makro Politikalar ve Kurumsal Saygınlığın İadesi**
 - 2.1.1. Şiddete Karşı Ulusal Seferberlik İlanı
 - 2.1.2. Okulların Saygınlığı (Mabet Statüsü) İadesi ve Eğitimciye Koruma Zırh
 - 2.1.3. Eğitimcilere Yönelik Psikolojik ve Hukuki Destek Mekanizmaları
- 2.2. Güvenli Eğitim Ekosistemi ve Mimari Reformlar**
 - 2.2.1. Daimî ve Profesyonel Okul Güvenliği
 - 2.2.2. Dış Güvenlik Çemberi: Okul Çevresinde Etkin Denetim
 - 2.2.3. Butik Okul Modeli ve Sosyal Takip Ekosistemi
- 2.3. Eğitsel ve İdari İyileştirmeler**
 - 2.3.1. Önleyici Rehberlik İçin PDR Kapasitesinin Artırılması
 - 2.3.2. Eğitim Mesaisinin Optimizasyonu: Ders Dışı Görevlerin Eğitim Sürecinden Arındırılması
 - 2.3.3. Ders Saatlerinin Optimizasyonu ve İkili Eğitimin Kademeli Tasfiyesi
- 2.4. Yasal Düzenlemeler ve Sosyal Müdahaleler**
 - 2.4.1. Disiplin Mevzuatının "Şiddete Sıfır Tolerans" İlkesiyle Yenilenmesi
 - 2.4.2. Suça Sürüklenen Öğrenciler İçin "Özel İhtisas ve Rehabilitasyon Kurumları"
 - 2.4.3. Aile Sorumluluğunun Hukuki Çerçeveye Alınması ve Velinin Eğitime Katılımı
 - 2.4.4. Sosyal Medya Denetiminin Bir "Ulusal Devlet Politikası" Haline Getirilmesi
- 2.5. Gelecek Projeksiyonu: Mesleki Eğitim ve Yönelme Reformu**
 - 2.5.1. Mesleki Yönelimde Niteliksel Dönüşüm: Yetenek Odaklı Seçicilik ve Karakter İnşası
 - 2.5.2. Zorunlu Eğitim Süresinin Kademelendirilmesi ve Yeni Nesil "Usta-Çırak" Modeli

SON SÖZ

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor; son dönemlerde eğitim kurumlarımızda yaşanan müessif olayların ardından, devlet okullarında ve özel öğretim kurumlarında, farklı okul türü ve kademelerinde görev yapan okul yöneticileriyle gerçekleştirilen geniş kapsamlı değerlendirme toplantılarının çıktıklarına dayanan bir **stratejik çözüm önerisi belgesidir**. Sahanın doğrudan uygulayıcıları olan okul yöneticilerinin gözlem ve deneyimlerinden süzülen bu çalışma; eğitimde güvenlik, disiplin ve değer kaybı sorunlarını yapısal bir perspektifle ele almaktadır. Raporun özünü oluşturan stratejik ana eksenler ve acil çözüm önerileri şu şekilde özetlenmiştir:

- **Bütüncül Güvenlik ve Dış Çevre Denetimi:** Okul güvenliği, nöbetçi öğretmenlerin kısıtlı imkânlarından çıkarılarak pedagojik donanımlı, profesyonel ve daimi “Güvenlik Görevlisi” kadrolarıyla tahkim edilmelidir. Güvenlik, okul duvarlarıyla sınırlı kalmamalı; “Dış Güvenlik Çemberi” stratejisiyle okul çevresi ve güzergâhları her türlü dış tehditten arındırılmış tam kontrollü “güven koridorları” haline getirilmelidir.
- **İnsan Ölçekli Mimari ve Butik Okul Modeli:** Devasa öğrenci mevcutlarının yarattığı “anonimleşme” ve “aidiyet kaybı” sorununa karşı, öğrenci-veli-öğretmen bağının organik şekilde korunabildiği, sosyal takibin mümkün olduğu butik okul tasarımlarına ve yönetilebilir birim mevcuduna geçilmelidir.
- **Önleyici Rehberlik ve İş yüküne Uygun Planlama:** PDR norm kadroları önleyici psikolojik tarama için uluslararası standartlara çekilmelidir. Öğretmenlerin ders saatleri içerisindeki idari/proje görevlendirmeleri minimize edilerek, “kesintisiz pedagojik gözetim” ilkesiyle sınıfların denetimsiz kalması önlenmelidir.
- **Caydırıcı Mevzuat ve Özel İhtisas Okulları:** Disiplin mevzuatı, sembolik yaptırımlardan arındırılarak “şiddete sıfır tolerans” ilkesiyle yeniden kurgulanmalıdır. Ağır davranış bozukluğu sergileyen ve suça sürüklenen öğrenciler için rehabilite edici “Özel İhtisas ve Rehabilitasyon Kurumları” hayata geçirilmelidir.
- **Hukuki Veli Sorumluluğu ve Eğitimci Saygınlığı:** Veli toplantılarına katılım ve okul-aile iş birliği “isteğe bağlı” olmaktan çıkarılıp yasal bir yükümlülük haline getirilmeli; ihmalkâr ebeveynlere yönelik somut idari yaptırımlar uygulanmalıdır. Eğitimcilere yönelik her türlü şiddete karşı okul “kutsal ve dokunulmaz bir mabet” statüsünde korunmalı, yöneticilere profesyonel hukuki/psikolojik koruma zırhı sağlanmalıdır.
- **Erken Yönelme ve Saha Eğitimi:** 12 yıllık tek tip akademik dayatma yerine; ortaokuldan itibaren (6. veya 7. sınıf) öğrencilerin yeteneklerine göre yönlendirildiği,

MESEM ve “Yeni Nesil Usta-Çırak” modelleriyle üretime dahil oldukları, akademik ve mesleki branşların ayrıştırıldığı esnek bir zorunlu eğitim modeline geçilmelidir.

- **Dijital Egemenlik ve Sosyal Medya Politikası:** Gençlerin ruh sağlığını tehdit eden ve şiddeti normalleştiren denetimsiz dijital mecralara karşı, kapsamlı bir “Ulusal Devlet Politikası” ivedilikle yürürlüğe konulmalıdır.

Eğitim ekosisteminde tecrübe edilen sorunların bertaraf edilmesine yönelik olarak tüm paydaşları stratejik bir iş birliği zemininde aktif rol üstlenmeye çağırın bu metin, kurumsal bir politika beyanı niteliği taşımaktadır.

GİRİŞ

Eğitim kurumları, toplumsal yapının mikro-kozmosu ve bir milletin geleceğinin inşa edildiği en hayati stratejik odak noktalarıdır. Birer “bilim ve irfan yuvası” olarak toplumsal gelişimin lokomotifini olması gereken bu ortak alanlar, son dönemlerde maalesef tırmanan disiplin sorunları, şiddet eğilimleri ve derinleşen değer yitimi krizleriyle sarsılmaktadır. Okullarımızda müşahede edilen bu kaygı verici tablo; meseleyi basit bir güvenlik zafiyeti veya müstakil bir mevzuat eksikliği olmaktan çıkararak, tüm sosyal paydaşları derinden düşündürmesi gereken ulusal bir mesele haline getirmiştir. Mevcut durum; dijital mecraların kontrolsüz etkisi, aile dinamiklerindeki değişimler ve eğitim sistemimizin güncel sosyolojik ihtiyaçlarla uyuşmayan yapısal boşluklarının kesiştiği çok katmanlı bir sosyal erozyonun sonucudur.

Okul Yöneticileri Derneği olarak, bu şiddet sarmalına karşı kurumsal duruşumuzu net bir şekilde ortaya koymayı, sadece mesleki bir görev değil, vicdani bir sorumluluk olarak görüyoruz. İşbu rapor; yaşanan trajik olayların ardından devlet okullarında ve özel öğretim kurumlarında, farklı okul türü ve kademelerinde görev yapan okul yöneticileriyle gerçekleştirilen geniş kapsamlı değerlendirme toplantılarının çıktılarına dayanan stratejik bir analiz belgesidir. Sahanın doğrudan uygulayıcıları olan bizler, masa başında üretilen teorik yaklaşımlar ile okul koridorlarındaki yakıcı gerçeklik arasındaki mesafenin giderek açıldığına tanıklık etmekteyiz. Kamuoyuna yansıyan trajik hadiseler buzdağının yalnızca görünen kısmını teşkil ederken; okul yöneticileri ve öğretmenler, asli görevleri olan “öğrenme ve öğretim” sürecini bir kenara bırakarak, her geçen gün daha da karmaşıklaşan asayiş ve disiplin sorunlarıyla tek başlarına mücadele etmek zorunda kalmaktadır.

Eğitimcilerin otoritesinin sarsıldığı, can güvenliği endişesinin pedagojik kaygıların önüne geçtiği bir iklimde, nitelikli bir eğitim vizyonunu hayata geçirmek mümkün değildir. Bu nedenle, yaşanan sorunların faturasını tek bir paydaşa kesmek yerine; ailenin, devletin, mülki idarenin ve sivil toplumun “kolektif bir sorumluluk düzleminde” stratejik iş birliği yapması artık bir tercih değil, zorunluluktur. Hazırladığımız bu çalışma; okulu yalnızlaşmaktan kurtarmayı, eğitimciyi veli baskısı ve şiddet riskine karşı koruyacak “saygınlık zırhını” yeniden tesis etmeyi ve devletimizin düzenleyici rolünü sahada etkin kılmayı amaçlamaktadır.

Eğitim ekosistemindeki sistematik krizlerin bertaraf edilmesi; ancak okullarımızın yeniden “dokunulmaz mabetler” statüsüne kavuşturulması ve toplumun tüm kesimlerinin bu güven inşasında elini taşın altına koymasıyla mümkündür. Bizler, eğitimcileri güçlendirmeyi ve

okulu bir “huzur alanı” olarak korumayı hedefleyen bir sivil toplum kuruluğu olarak, sahanın nefesini ve her gün ggslediğimiz zorlukların ağırlığını bu raporda dile getirdik. Meselenin teknik, hukuki ve pedagojik boyutlarını bütüncül bir perspektifle ele alırken, doğrudan uygulayıcının penceresinden bakıyor ve en nihayetinde Şu hayati soruyu soruyoruz: ***Bu hadiseler sahanın gerçekliğinde ne anlama gelmektedir?***

BÖLÜM I
EĞİTİMDE GÜVENLİK VE DİSİPLİN KRİZİ

1. TESPİTLER

1.1. Sosyo-Kültürel ve Toplumsal Temeller

Okullarda yaşanan şiddeti yalnızca “bilgisayar oyunlarına” veya “mafya dizilerine” bağlamak, sorunu basite indirgemek ve yapısal bazı problemleri görmezden gelmek anlamına gelmektedir. Yaptığımız risk analizleri, meselenin çok daha derin bir sosyolojik çöküntüye işaret ettiğini göstermektedir.

1.1.1. Aile Yapılarındaki Çözülme ve Otorite Kaybı

Disiplin sorunlarının temelinde; parçalanmış aile yapıları, ebeveyn eksikliği ve derin krizler barındıran dezavantajlı ev ortamları yatmaktadır. Ebeveynlerde tespit edilen madde kullanımı veya şiddetli boşanma süreçleri gibi olumsuz durumlar, çocukların psikolojisini doğrudan ve ağır bir şekilde etkilemektedir. Bununla birlikte; hayat koşturmacası, sosyo-kültürel yetersizlikler veya salt ihmalkârlık sebebiyle ebeveynleriyle hiçbir duygusal ve fiziksel temas kuramayan, “tek başına büyümeye çalışan” çocukların varlığı günden güne artmaktadır. Bu çocuklar, içlerindeki boşluğu ve aidiyet arayışını okul ortamında öfke, hırçınlık ve şiddet yoluyla dışa vurabilmektedir. Nitekim suça meyilli öğrencilerin sadece sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı çevrelerden değil, eğitilmiş ailelerden de gelebilmesi, sorunun çok boyutlu ve yaygın niteliğini açık biçimde ortaya koymaktadır.

Öte yandan, aile içi hiyerarşinin çöktüğü durumlarda velilerin çocukları üzerindeki otoritelerini kaybetmeleri ve “*Ne yapayım hocam, gücüm yetmiyor*” diyerek çaresizliklerini ilan etmeleri, okuldaki sorunları çözümsüzlüğe itmektedir. Ailelerin, çocuklarının hatalarıyla yüzleşmek ve onlara sağlıklı sınırlar çizmek yerine aşırı korumacı bir tavırla her durumda çocuğunu “pırpışlaması”, hiçbir sınır ve sorumluluk bilmeden “kuralsız büyüyen” bir nesil yaratmaktadır. Yaptığı hiçbir yanlışın bedelini ödemeyen, üstelik kendi hatasında bile ailesinin okul idaresine ve öğretmene karşı saldırgan bir tutum sergilediğini gören bu öğrenciler; okul koridorlarında adeta “güçlenerek”, pervasızca ve kuralsızca dolaşmaya zemin bulmaktadır. Bu tabloyu ağırlaştıran bir diğer kritik unsur ise, ev ortamında bulunan ölümcül araç ve silahların çocukların erişimine açık biçimde bırakılmasıdır; bu durum, ciddi bir ebeveynlik zafiyeti olarak değerlendirilmelidir.

1.1.2. Denetimsiz Sosyal Medya Kullanımı ve Dijital İhmalin Yarattığı Tahribat

Sosyal medyanın denetimsiz kullanımı ve gençlerin hayatın anlamını yakalayamamalarından doğan varoluşsal “amaçsızlık”, şiddeti maalesef sıradan bir ifade biçimine dönüştürmüştür. Toplumumuzun genel yapısı, dijital dünyanın karmaşık tehlikelerini süzebilecek ve çocuklarına bilinçli kullanım konusunda rehberlik edebilecek yeterli dijital okuryazarlığa ve

kültürel donanıma henüz sahip değildir. Bu durum, çocuklarımızın daha bebeklik çağlarından itibaren ekranlarla baş başa kalmasına ve hiçbir pedagojik süzgeçten geçmeyen, zorbalığı normalleştiren içeriklere seçkisiz bir şekilde maruz kalmasına yol açmaktadır. Aile içi denetimin ve dijital okuryazarlığın eksik olduğu bu kontrolsüz alan, çocukların ahlaki gelişimini baltalayarak onları başkalarının kişilik haklarına zarar veren sanal dünyanın yıkıcı normlarına teslim etmektedir.

1.2. Mesleki İtibar ve Psikolojik İklim

Eğitim politikalarındaki bazı pratikler, maalesef öğretmenin ve okul yöneticisinin otoritesini her geçen gün zayıflatmaktadır.

1.2.1. Mesleki Güvenin Zedelenmesi ve Asli Odaktan Uzaklaşma

Eğitim sistemimizde hayata geçirilen bazı uygulamalar, sahada büyük bir özveriyle çalışan öğretmenlerimizin ve idarecilerimizin mesleki motivasyonunu istemeden de olsa olumsuz etkileyebilmektedir. Örneğin, ortak sınav süreçlerinde öğretmenlerimizin kendi sınıflarında gözetmenlik yapmalarının tercih edilmemesi ve okullar arası çapraz denetim gibi yöntemlere başvurulması, eğitimcilerimizde kendilerine duyulan güvenin azaldığı hissiyatını yaratmaktadır. Mesleki saygınlığa zarar veren bu tür uygulamalar, öğretmenin sınıftaki otoritesini ve sisteme olan aidiyetini zayıflatmaktadır.

Diğer taraftan, öğrencilerin sosyal gelişimi için iyi niyetle planlanan, ancak sahanın fiziksel imkânlarını ve zaman kapasitesini aşan yoğun proje ve etkinlik talepleri, okullarımızın günlük işleyişinde ciddi sıkışıklıklara yol açmaktadır. Peş peşe gelen bu taleplerin getirdiği ağır iş yükü, devlet okullarımızın temel varlık nedeni olan akademik eğitim-öğretim süreçlerine ayrılması gereken zamanı daraltmaktadır. Sürekli bir etkinlik telaşı içinde olmak, okullarımızın eğitim kalitesini artırma hedeflerinden istemeden de olsa uzaklaşmasına ve asli görevimiz olan öğretim faaliyetlerinin zaman zaman arka planda kalmasına neden olabilmektedir.

1.2.2. Korku İklimi ve Eğitimciler Üzerindeki Sendromik Etkiler

Artan CİMER, MEBİM şikâyetleri ve velilerin orantısız baskısı, sahada büyük bir özveriyle çalışan öğretmenlerimizi ne yazık ki sindirmiştir. Sınıf içinde öğrencilerin sınır tanımaz saygısızlıklarına maruz kalan, hatta doğrudan mağdur edilen bir öğretmen bile, velilerin aşırı korumacı tutumu ve tek taraflı işleyen şikâyet mekanizmaları yüzünden günün sonunda her halükârda “haksız” konuma düşürülebilmektedir. Çocuğun öğretmene fütursuzca davrandığı veya açıkça şiddet uyguladığı durumlarda bile faturanın dönüp dolaşıp öğretmene kesilmesi, eğitimcilerimizde derin bir güvensizlik ve sahipsizlik duygusu yaratmıştır.

Haksız yere soruşturma geçirmekten ve hedef tahtasına oturtulmaktan korkan öğretmenlerimiz, haklı olarak “aman bana bulaşmasın” mantığına itilmekte ve disiplin süreçlerinde inisiyatif almaktan mecburen kaçınmaktadır. İnisiyatif almanın ve kural uygulamanın adeta cezalandırıldığı bu korku ikliminin kaçınılmaz bir sonucu olarak da okul yönetiminin ve rehberlik servisinin günlük mesaisinin neredeyse tamamı, öğrencilerin olağan gelişimini takip etmek ve eğitim-öğretim kalitesini artırmak yerine, önü alınamayan olumsuz davranışlarla baş etmeye çalışmakla ve ardı arkası kesilmeyen krizleri yönetmekle heba olmaktadır. Öğretmenini ve idarecisini koruyamayan bir sistemin, eğitimde kaliteyi yakalaması mümkün değildir.

1.3. Yapısal, İdarî ve Fizikî Zafiyetler

Saha verileri, okullarımızın hem fiziksel eksiklikler ve denetimsizlikler hem de bazı mevzuat boşlukları nedeniyle savunmasız kaldığını göstermektedir.

1.3.1. Rehberlik (PDR) Çıkmazı

Bir rehber öğretmene 500, hatta kimi okullarda daha fazla sayıda öğrencinin düştüğü mevcut sistemde, her çocuğun ruhsal durumunu takip etmek, ailevi krizlerini bilmek ve potansiyel risklerini tespit etmek fiziken ve pedagojik olarak imkânsızdır. Günümüzde öğrencilerin taşıdığı psikolojik yüklerin, aile içi krizlerin ve dijital dünyanın yarattığı travmaların ulaştığı boyut düşünüldüğünde; bu kadar geniş bir öğrenci kitlesinin sorumluluğunu sınırlı sayıda rehber öğretmenin omuzlarına yüklemek, okuldaki psikolojik danışmanlık hizmetini fiilen işlevsiz kılmak demektir. PDR servislerinin yalnızca kriz anlarında “itfaiyeci” gibi olaylara müdahale eden bir birim olmaktan çıkıp, şiddet eğilimi gösteren ve acil rehabilitasyon gerektiren %10'luk uç gruba nitelikli bir şekilde odaklanabilmesi için PDR norm kadro yönetmeliğinin çağın ve sahanın gerçeklerine göre acilen güncellenmesi gerekmektedir.

1.3.2. Pedagojik Gözetim Eksikliği ve Öğretmensiz Geçen Derslerin Yarattığı Riskler

Eğitim kurumlarındaki güvenlik ve disiplin zafiyetlerinin temel belirleyicilerinden biri de öğretmen gözetiminden yoksun geçen ders saatleridir. Son dönemlerde eğitim personelinin aslı görev alanlarından çeşitli eğitim ve görevlerle uzaklaştırılması uygulamalarında belirgin bir artış gözlemlenmektedir. Öğretmenlerin mesai saatleri dâhilinde hizmet içi eğitim, proje koordinatörlüğü veya komisyon üyelikleri gibi ders dışı faaliyetlere yönlendirilmeleri, sınıflardaki pedagojik otoriteyi ve denetim mekanizmalarını bütünüyle işlevsiz kılmaktadır. Okul idarelerinin mevcut fiziksel ve insan kaynağı kısıtlılıkları dâhilinde, eşzamanlı olarak gözetimsiz kalan çok sayıdaki şubeye müdahale etmesi ve düzeni tesis etmesi pratik olarak imkânsız bir hal almaktadır. Öğrencilerin pedagojik rehberlikten mahrum bırakıldığı bu

kontROLSÜZ zaman dilimleri; akran zorbalığı, fiziksel şiddet eylemleri ve kurum içi iklimi tahrip eden kural dışı davranışların ortaya çıkması açısından yüksek risk taşıyan yapısal bir zemin oluşturmaktadır.

1.3.3. Kitleleşen Okul Yapıları: Anonimleşme ve Kurumsal Aidiyet Kaybı

Okulların 1000-1200 ve üzeri öğrenci sayılarına ulaşan devasa yapılar şeklinde kurgulanması, eğitim-öğretim sürecinde “anonimleşme” sorununu beraberinde getirmektedir. Öğrenci sayısının kontrolsüz artışı, okul yönetiminin ve öğretmenlerin her bir öğrenciyi bireysel özellikleriyle tanınmasını, aile yapısını analiz etmesini ve öğrencinin psikososyal gelişimini yakından takip etmesini fiziksel olarak imkânsız kılmaktadır. Bu ölçekteki kurumlarda öğrenci, sistem içerisinde sadece istatistiksel bir veri haline gelmekte; bu durum kurumsal aidiyet duygusunun zayıflamasına, sosyal denetimin azalmasına ve dolayısıyla disiplin zafiyetleri ile güvenlik risklerinin artmasına yol açmaktadır. Kalabalık okul iklimi, önleyici rehberlik hizmetlerinin “bireye dokunan” niteliğini zedeleyerek okul-aile iş birliğini yüzeysel bir düzeye indirgemektedir.

1.3.4. Güvenlik Personeli Eksikliği

Okullarımızın bazılarında öğrenci yoğunluğu, ikili eğitim uygulamaları ve mimari yetersizlikleri, okul içi ve çevresindeki güvenlik denetimlerini zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte okullarımız, yalnızca kendi iç dinamikleriyle değil; buldukları çevrenin asayiş problemleri, sosyo-kültürel dezavantajları ve okul dışı grupların yarattığı gerilimlerle de başa çıkmak zorunda kalmaktadır. Yüksek suç oranına sahip bölgelerde eğitim vermeye çalışan kurumlarımız, sürekli bir dış tehdit ve güvenlik kaygısı altında varlık göstermeye çalışmaktadır. İlkokul çağındaki çocukların bile ellerinde gerçek veya gerçeğinden ayırt edilemeyen oyuncak silahlarla okula gelebildiği sarsıcı vakalar, meselenin ulaştığı tehlikeli boyutu gözler önüne sermektedir.

1.3.5. Ders Yükü ve İkili Eğitimden Kaynaklı Güvenlik Riskleri

Okullarımızda ifade edilmesi gereken bir diğer husus ise pedagojik sınırları aşan aşırı ders yükü ve ikili eğitim uygulamalarıdır. Özellikle meslek liselerinde günlük ders saatleri, gençleri okuldan soğutmakta ve ciddi bir tükenmişliğe sürüklemektedir. Bununla birlikte, ikili eğitim yapan kurumlarda öğrencilerin gün doğmadan yollara düşmesi ve gece karanlığında okuldan çıkması; sadece sokaklardaki asayiş risklerine davetiye çıkarmakla kalmamakta, beden ve zihnen bitkin düşen öğrencilerde agresyonu, amaçsızlığı ve disiplinsizliği tetiklemektedir.

1.4. Mevzuat ve Sistemik Çıkmazlar

1.4.1. Disiplin Mevzuatındaki Yapısal Caydırıcılık Eksikliği ve Yaptırım Yetersizliği

Okullarımızda uygulanan mevcut disiplin mevzuatı, ne yazık ki sahanın güncel gerçeklerine yanıt vermekte ve giderek karmaşıklaşan davranış problemlerini çözmekte yetersiz kalmaktadır. Öğrenciler, mevzuat gereği uygulanabilecek yaptırımların sınırlı olduğunu ve kuralları ihlal ettiklerinde karşılımlarına caydırıcı bir sonuç çıkmayacağını çok iyi gözlemlemektedir. Bu cezasızlık algısından güç alan bazı öğrenciler, akran zorbalığında ve eğitimcilerle yönelik saygısız tutumlarda sınır tanımayarak okulun güven ve huzur iklimini derinden zedelemektedir.

Nitekim okullarımızda derse giren öğretmene, nöbetçi öğretmene veya idareciye doğrudan hakaret eden, ağza alınmayacak küfürler savuran öğrencilere ortaokul özelinde mevzuat gereği ancak basit bir “kınama” veya “okul değiştirme” yaptırımı uygulanabilmektedir. Ancak bilinmelidir ki, davranışın altındaki kök nedeni çözmeden bir öğrenciyi sadece başka bir okula göndermek, problemi ortadan kaldırmak değil; yalnızca sorunu başka bir kuruma transfer etmektir. Uygulanan bu yüzeysel yaptırımlar öğrenciyi pedagojik olarak rehabilite etmediği gibi, aksine öğrencinin sisteme ve çevresine karşı daha öfkeli, kindar ve tepkisel bir yapıya bürünmesine zemin hazırlamaktadır. Yaptırımların bu derece zayıf ve işlevsiz kalması, diğer öğrenciler üzerinde de “kuralların ihlal edilebilir olduğu” yanlışlığını doğurmakta ve okullarımızın genel düzenini telafisi zor bir şekilde tahrip etmektedir.

1.4.2. Mesleki Eğitimde Toplumsal Algı ve Yapısal Kümelenme (Negatif Seçilim) Sorunu

Mevcut eğitim sistemimizde Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri ile Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM) gibi güçlü alternatifler bulunmasına rağmen; bu kurumlar, yerleşik toplumsal önyargılar ve ailelerin “akademik diploma” odaklı direnci nedeniyle aslı işlevini yerine getirmekte zorlanmaktadır. Sosyokültürel bilinçsizlik, mesleki eğitimi bir yetenek tercihi değil, akademik başarısızlığın mecburi istikameti olarak konumlandırmaktadır. Bu durum; meslek liselerinin, akademik motivasyonu düşük ve çoğunlukla ciddi davranış problemleri sergileyen öğrenci profillerinin kontrolsüzce kümelendiği alanlara dönüşmesine yol açmaktadır. Söz konusu “negatif seçilim”, mesleki eğitim kurumlarının kurumsal iklimini bozmakta, disiplin vakalarını artırmakta ve gerçekten bir zanaat öğrenmek isteyen nitelikli öğrencilerin de sistemden uzaklaşmasına neden olarak, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu “etik değerlere sahip usta” yetiştirme hedefini sekteye uğratmaktadır.

1.4.3. Kesintisiz Zorunlu Eğitim Modelinin Pedagojik ve Sosyolojik Çıkmazı

Mevcut 12 yıllık kesintisiz ve tek tip akademik zorunlu eğitim modeli; öğrencinin bireysel yetenek, ilgi ve bilişsel kapasite farklılıklarını standardize etmeye çalışarak pedagojik bir tıkanıklığa yol açmaktadır. Her bireyi 18 yaşına kadar aynı akademik müfredatla sınıf ortamında tutma ısrarı; okulun disiplin ve güvenlik iklimini aşındırmakta, eğitim sistemini içeriden kilitleyen bir motivasyon kaybına zemin hazırlamaktadır. Bu yapısal zorlama, mesleki eğitim kurumlarını birer “yetenek merkezi” olmaktan çıkarıp, akademik başarısızlığın kümelendiği dezavantajlı alanlara dönüştürmektedir. Sonuç olarak sistem; lise eğitimi sonunda ne akademik bir derinliğe ne de somut bir mesleki yeterliliğe sahip olmayan, hayata ve istihdama katılımda geç kalmış, amaçsız bir gençlik yığını üretme riskiyle karşı karşıyadır.

BÖLÜM II
BÜTÜNCÜL VE GÜVENLİ BİR EĞİTİM İKLİMİ

2. STRATEJİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bizler, “Okul Yöneticileri Derneği” olarak, yaşanan endişe verici olayların ardından sendikaların aldığı iş bırakma eylemlerini saygıyla karşılamakla birlikte, bunun yapısal sorunları çözmeyeceğine inanıyoruz. Kalıcı çözüm için aşağıda belirttiğimiz hususların ivedilikle ele alınması gerektiğini düşünüyoruz ve savunuyoruz.

2.1. Makro Politikalar ve Kurumsal Saygınlığın İadesi

2.1.1. Şiddete Karşı Ulusal Seferberlik İlanı

Okullarımızda yaşanan olaylar artık münferit asayiş vakaları olarak değerlendirilemez; karşı karşıya olduğumuz durum, eğitim yuvalarımızı tehdit eden derin ve yapısal bir krizdir. Bu acil durum karşısında, devletimizin en üst makamları sorunu birinci öncelik olarak ele almalı, konuyu sürekli gündemde tutarak güçlü bir kamuoyu farkındalığı yaratmalı ve çözüm sürecini topyekûn bir kararlılıkla sahiplenmelidir.

2.1.2. Okulların Saygınlığı (Mabet Statüsü) İadesi ve Eğitimciye Koruma Zırh

Eğitim sistemimizin taşıyıcı kolunu olan okul yöneticiliği, derhal “ikinci görev” statüsünden çıkarılarak liyakate dayalı, saygın ve profesyonel bir mesleğe dönüştürülmelidir. Okullar; herkesin elini kolunu sallayarak girebildiği, öğretmenin asılsız şikâyetlerle sorguya çekildiği ve idarecinin darp edildiği güvensiz alanlar olmaktan acilen kurtarılmalıdır. Eğitim ortamlarında adeta bir “müşteri-hizmet sunucu” ilişkisi yaratan ve “velinin her zaman haklı olduğu” ön kabulüne dayanan bu çarpık anlayıştan vazgeçilmelidir. Yalnızca çocuğunun tek taraflı beyanı ile harekete geçerek okulu basan, kuralları çiğneyen ve öğretmeni hedef gösteren velilere karşı kesin hukukî ve idarî sınırlar çizilmelidir. Görevini layıkıyla yapan eğitimcilerimize yönelik haksız iftira, asılsız isnat ve itibar suikastlarında bulunan şahıslara karşı ilgili makamlar tavizsiz bir şekilde müdahil olmalı; okullarımız toplumun gözünde yeniden dokunulmaz bir “saygınlık merkezi” ve bilim mabedi hüviyetine kavuşturulmalıdır.

2.1.3. Eğitimcilere Yönelik Psikolojik ve Hukukî Destek Mekanizmaları

Okul yöneticileri ve öğretmenler, sahada sıklıkla şiddet vakalarıyla, ağır krizlerle ve asayiş problemleriyle yüz yüze kalmaktadır. Sürekli bir CİMER şikâyeti korkusu ve orantısız veli baskısı altında sindirilen, sınıfta veya okul koridorlarında şiddete maruz kalan eğitimcilerimiz derin bir tükenmişlik ve sahipsizlik duygusu yaşamaktadır. Bir öğrencinin öğretmeni darp edip veya ona ağır hakaretlerde bulunup ertesi gün okulda elini kolunu sallayarak gezebildiği bir ortamda, eğitim ordumuzun ruh sağlığını ve mesleki motivasyonunu korumak

imkânsızdır. Bu nedenle, sadece öğrencilere yönelik değil; bu travmatik iklimin doğrudan mağduru olan okul yöneticilerine ve öğretmenlere yönelik de acil, kurumsal ve erişilebilir psikolojik destek mekanizmaları ivedilikle hayata geçirilmelidir. Şiddet veya zorbalık mağduru eğitimcilere devlet eliyle anında hukuki koruma ve psikolojik rehabilitasyon imkânı şartsız sunulmalı; yöneticilerimizin ve öğretmenlerimizin ruhsal olarak güçlendirilmesi, okullarımızı ayakta tutmanın en temel şartı olarak görülmelidir.

2.2. Güvenli Eğitim Ekosistemi ve Mimari Reformlar

2.2.1. Daimî ve Profesyonel Okul Güvenliği

Eğitim kurumlarımızın güvenliğinin yalnızca nöbetçi öğretmenlerin inisiyatifine veya okul idaresinin kısıtlı imkânlarına terk edilemeyeceği son derece açıktır. Okullarımızda; eğitimcinin otoritesini zayıflatacak veya öğrenciler üzerinde korku iklimi yaratacak polisiye önlemler yerine, okulu sivil bir alan olarak koruyacak profesyonel adımlar atılmalıdır. Bu doğrultuda okullarımıza; eğitim ortamının hassasiyetlerini bilen, pedagojik eğitim almış ve daimî görev yapacak profesyonel “güvenlik personeli” kadrolarının tahsis edilmesi bir zorunluluktur.

2.2.2. Dış Güvenlik Çemberi: Okul Çevresinde Etkin Denetim

Eğitim kurumlarının güvenliği yalnızca okul duvarları içiyle sınırlı tutulamaz. Hali hazırda okul polisi uygulaması olmakla birlikte okulların etrafında emniyet güçleri ve yerel yönetimlerle tam koordinasyon halinde işleyecek “Güvenli Eğitim Çemberleri” oluşturulmalıdır. Özellikle okul giriş-çıkış saatlerinde alınacak aktif devriye tedbirlerinin yanı sıra; okul güzergâhlarındaki parklar, umuma açık işletmeler ve risk barındıran toplanma alanları kolluk kuvvetleri tarafından tavizsiz bir şekilde denetlenmelidir. Çocuklarımızın ve gençlerimizin evden okula, okuldan eve uzanan günlük yolculuğu her türlü dış tehditten, çeteleşmeden ve zararlı alışkanlıklardan arındırılmalıdır.

2.2.3. Butik Okul Modeli ve Sosyal Takip Ekosistemi

Okul güvenliğinin ve eğitim niteliğinin sürdürülebilirliği için “kitlesele eğitim binaları” anlayışından vazgeçilerek, daha az mevcutlu ve “insan ölçekli” butik okul mimarisine geçiş bir zorunluluktur. Yeni yapılacak eğitim yatırımlarında, öğrenci mevcudu 300-500 bandında tutulan, yönetilebilir ve şeffaf bir mikro-topluluk yapısı hedeflenmelidir. Bu butik model sayesinde; idareci, öğretmen ve veli arasında organik bir tanıma ve güven bağı tesis edilecek; her öğrencinin davranışsal değişimleri anında fark edilebilen bir sosyal takip mekanizmasıyla izlenebilecektir. Okul binalarının pedagojik gerekliliklere göre küçültülmesi, sadece fiziksel güvenliği sağlamakla kalmayacak; aynı zamanda öğrencinin “görünür” olduğu, ailelerin

eğitim s¼recine ger¼ek manada d¼ahil edildiği ve Şiddet eğilimlerinin aidiyet duygusuyla minimize edildiği huzurlu bir eğitim ekosistemi inşa edecektir.

2.3. Eğitsel ve İdari İyileştirmeler

2.3.1. Önleyici Rehberlik İ¼in PDR Kapasitesinin Artırılması

Bir okulda ger¼ek manada önleyici rehberlik ve psikolojik tarama yapılabilmesi i¼in rehber öğretmen başına düşen öğrenci sayısının radikal bir biçimde uluslararası standartlara ve makul seviyelere çekilmesi şarttır. Öğrenci sayısına bağlı norm sınırlamaları esnetilmeli, okullarımızın psikolojik danıŐman kadroları sayıca güçlendirilmelidir. Dahası, risk altındaki öğrenciler idare ve öğretmenler tarafından zar zor tespit edilse bile; norm yetersizliğinden kaynaklanan zaman darlığı, ağır çevresel faktörler, parçalanmış aile yapıları ve dijital denetimsizlik gibi devasa engeller yüzünden okuldaki önleyici çalıŐmalar çoğu zaman yüzeysel ve etkisiz kalmaktadır. Çocuklarımızı suça ve Şiddete sür¼klenmeden önce kazanmak istiyorsak, PDR servisleri sayısal yetersizlik kısı kacından kurtarılmalı ve okullarımızın rehberlik ordusu nicelik olarak acilen büy¼t¼lmelidir.

2.3.2. Eğitim Mesaisinin Optimizasyonu: Ders Dışı Görevlerin Eğitim Sürecinden Arındırılması

Öğrencilerin eğitim süreçlerinden kopmadan, kesintisiz pedagojik gözetim altında tutulması, okul güvenliğinin tesisinde temel bir strateji olarak benimsenmelidir. Bu doğrultuda; hizmet i¼i eğitim programları, koordinasyon toplantıları, komisyon çalışmaları ve proje faaliyetlerinin, öğretmenlerin aslı ders mesaisini aksatmayacak Şekilde seminer dönemlerine veya ders dışı saatlere planlanması bir zorunluluk arz etmektedir. Formatörlük ve benzeri idari-teknik görevlendirmelerin, öğretmenin sınıftaki varlığını ve eğitsel otoritesini zayıflatmayacak Şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Öngör¼lemeyen izin veya rapor durumlarında ortaya çıkan denetim boşluklarını gidermek amacıyla; okul yönetimlerinin idari yük¼nü hafifletecek "ikame öğretmenlik" sistemi veya profesyonel gözetim mekanizmaları gibi yapısal destek birimleri hayata geçirilmelidir. Eğitim ortamında hiçbir öğrenci grubunun rehberlik ve denetimden mahrum bırakılmaması, akran zorbalığı ve Şiddet vakalarının önlenmesinde hayati bir idari tasarruf olarak değerlendirilmelidir.

2.3.3. Ders Saatlerinin Optimizasyonu ve İkilili Eğitimin Kademeli Tasfiyesi

Okullarda haftalık ders saatleri uluslararası standartlar ışığında azaltılmalı ve müfredat seyreltilerek öğrenciye nefes alacak sosyal zamanlar bırakılmalıdır. Özellikle meslek liselerindeki teorik ders yük¼ hafifletilerek uygulamalı eğitime odaklanılmalıdır. Eğitim sistemimizin kanayan yarası olan "ikilili eğitim" uygulamasından tamamen vazgeçilmesine

yönelik yapısal yatırımlar hızlandırılmalı; bu geçiş sağlanana dek ise ders başlama ve bitiş saatleri için valiliklerce kalıcı düzenlemeler yapılmalıdır.

2.4. Yasal Düzenlemeler ve Sosyal Müdahaleler

2.4.1. Disiplin Mevzuatının “Şiddete Sıfır Tolerans” İlkesiyle Yenilenmesi

Caydırıcılıktan tamamen uzak, günümüzün karmaşık davranış ve asayiş problemlerine yanıt veremeyen ilköğretim ve ortaöğretim disiplin yönetmelikleri vakit kaybedilmeden yenilenmelidir. Okullarımızda her geçen gün kökleşen “cezasızlık algısı”, kural tanımazlığı, akran zorbalığını ve eğitimcilere yönelik fütursuzluğu cesaretlendirmektedir. Bu nedenle, yeni mevzuat amasız fakatsız “şiddete sıfır tolerans” ilkesiyle ve sahanın gerçekleri göz önüne alınarak baştan aşağı yeniden yazılmalıdır. Sadece basit bir kınama veya sorunu başka bir kuruma havale etmekten öteye geçmeyen “okul değiştirme” gibi işlevsiz uygulamalar terk edilmelidir. Bunun yerine; şiddet eğilimi gösteren öğrenciyi suça tam anlamıyla bulaşmadan pedagojik olarak rehabilite edecek, ancak aynı esnada okuldaki diğer masum öğrencilerin ve öğretmenlerin güvenli eğitim hakkını tavizsiz koruyacak somut, kademeli ve etkili yaptırım mekanizmaları yasal güvence altına alınmalıdır. Eğitimciyi ve idareciyi mevzuat karşısında çaresiz bırakan tüm yasal boşluklar derhal kapatılmalıdır.

2.4.2. Suça Sürüklenen Öğrenciler İçin “Özel İhtisas ve Rehabilitasyon Kurumları”

Okul içinde veya dışında adli suçlara karışmış, kronik şiddet ve çeteleşme eğilimi gösteren çocukların standart eğitim kurumlarında tutulmaya devam edilmesi; diğer masum öğrencilerin en temel anayasal hakkı olan “güvenli eğitim hakkını” doğrudan gasp etmektir. Bu çocukları salt başka bir okula sürgün etmek hiçbir rehabilite edici sonuç doğurmadığı gibi, gittikleri yeni okulların da huzurunu bozmaktadır. Bu çıkmazı aşmak için, tıpkı Avrupa ülkelerindeki başarılı örneklerinde olduğu gibi, suça sürüklenen veya ağır davranış bozukluğu sergileyen çocuklarımız için acilen “Özel İhtisas ve Rehabilitasyon Okulları” hayata geçirilmelidir.

Bu kurumlar standart okullarımızdan farklı olarak; sıkı bir disiplinin ve yapılandırılmış kuralların uygulandığı eğitim odaklı adaptasyon kampüsleri, özel statülü merkezler olarak tasarlanmalıdır. Bu okullara yönlendirilen çocuklara, yoğun psikolojik destek ve katı bir kural çerçevesi eşliğinde; toplumsal yaşama uyum, yasalara saygı, öfke kontrolü, sorumluluk bilinci ve mesleki beceriler (zanaat/üretim) öğretilmelidir. Kurulacak bu sıkı ve disiplinli alternatif eğitim modeli sayesinde; bir yandan suça bulaşmış çocuklarımız ve gençlerimiz sokakların insafına terk edilmeyerek rehabilite edilecek, diğer yandan da masum öğrencimizin ve eğitimcimizin can güvenliği teminat altına alınmış olacaktır.

2.4.3. Aile Sorumluluğunun Hukuki Çerçeveye Alınması ve Velinin Eğitime Katılımı

Öğrencinin karıştığı şiddet, akran zorbalığı ve asayiş olaylarında; denetim yükümlülüğünü yerine getirmeyen, gerekli önleyici tedbirleri almaktan kaçınan veya ilgisizliğiyle bu sürece zemin hazırlayan ebeveynlerin hukukî sorumluluğu mutlak surette tesis edilmelidir. Çocuğunun suç eğilimini ve davranış bozukluklarını görmezden gelen, okul idaresiyle kurumsal iş birliği yapmaktan imtina eden veya okulun aldığı pedagojik rehabilitasyon kararlarına direnç gösteren velilere yönelik, “ebeveyn ihmali” kapsamında caydırıcı adli ve idari yaptırım mekanizmaları ivedilikle hayata geçirilmelidir.

Bu bağlamda; okul-aile iletişiminin en temel kanalı olan veli toplantıları ve bireysel görüşmeler, “isteğe bağlı iştirak” kapsamından çıkarılarak yasal bir yükümlülük haline getirilmelidir. Mücbir bir sebep beyan etmeksizin, okul tarafından yapılan resmî çağrılara ve veli toplantılarına katılım sağlamayan ebeveynlere yönelik; kademeli olarak artan idari para cezaları, sosyal haklardan kısıtlanma veya zorunlu “Ebeveynlik ve Gelişim Eğitimi” sertifika programlarına katılım gibi somut yaptırımlar uygulanmalıdır. Getirilecek bu yeni yasal düzenlemeler; 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nda yer alan ancak günümüz şartlarında sembolik kalan ve sahada işlevselliğini yitiren cezai hükümlerden radikal bir şekilde ayrışmalıdır. Yaptırımlar hiçbir esnekliğe ve suiistimale mahal vermeden, tavizsiz bir devlet kararlılığıyla işletilmeli; eğitimciyi ve okul iklimini velinin inisiyatifine veya insafına terk eden mevcut yapısal çarpıklığa derhal son verilmelidir.

Ancak meselenin yalnızca yaptırım ve cezalandırma boyutuyla çözülemeyeceği de sosyolojik bir gerçektir. Bu yasal düzenlemelerle eş zamanlı olarak, aileyi ve toplumu temelden güçlendirecek proaktif devlet politikaları hayata geçirilmelidir. Aile içi iletişimin koptuğu, sınırların yok olduğu ev ortamlarını iyileştirmek adına; velilere yönelik **zorunlu ebeveynlik eğitimleri**, dijital okuryazarlık seminerleri ve ücretsiz aile danışmanlığı hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır. Sağlıklı, kurallara uyan ve çevresine saygılı bir neslin inşasında okulun tek başına yeterli olamayacağı; ailenin de bu sürecin yasal, aslı ve vicdanî bir ortağı olduğu gerçeği devlet politikalarıyla toplumsal bir bilince dönüştürülmelidir.

2.4.4. Sosyal Medya Denetiminin Bir “Ulusal Devlet Politikası” Haline Getirilmesi

Bilinçsiz sosyal medya kullanımının yarattığı tahribatla mücadele edebilmek için dijital mecraların etkin denetimi ve teknoloji etiğinin yerleştirilmesi süreçleri acilen kapsamlı bir “ulusal devlet politikası” haline getirilmelidir. Haber alma ve basın hürriyeti demokratik bir toplumun vazgeçilmez unsurları olmakla birlikte bu özgürlükler başkalarının yaşam ve saygınlık haklarına tecavüz etmenin bir kılıfı olarak kullanılamaz. Devletin anayasal koruma

görevini üstlenerek, temel hürriyetleri zedelemeyen birçok ebeveynin yapmadığı ya da yapamadığı sorumluluğu üstlenmesi; sosyal ağ sağlayıcılarına yönelik denetleyici ve kısıtlayıcı yasal düzenlemeleri hayata geçirmesi; yaş kısıtlaması, zararlı içerik filtreleme ve siber zorbalığa karşı katı yaptırım mekanizmalarını ivedilikle devreye sokması zorunludur. Çocuklarımızı bu amaçsızlık girdabından kurtarmak; ancak özgürlük ile başkalarının haklarına saygı dengesini kuran, kararlı bir yasal çerçeveye mümkün olacaktır.

2.5. Gelecek Projeksiyonu: Mesleki Eğitim ve Yönelme Reformu

2.5.1. Mesleki Yönelmede Niteliksel Dönüşüm: Yetenek Odaklı Seçicilik ve Karakter İnşası

Mesleki eğitimin bir “disiplin ve başarısızlık sığınağı” olmaktan çıkarılması için; yönelme mekanizmaları sadece akademik başarıya değil, öğrencinin psikososyal uygunluğuna ve mesleki yatkınlığına göre kurgulanmalıdır. Meslek liseleri ve MESEM yapısı; akademik başarısı düşük öğrencilerin “mecburi adresi” olmaktan kurtarılmalı, bu kurumlara geçiş süreci yüksek standartlı bir yetenek ve ilgi seçimiyle profesyonelleştirilmelidir. Toplumsal farkındalık çalışmalarıyla mesleki eğitimin itibarı yeniden inşa edilmeli; bu okullar, sadece teknik becerinin değil, yüksek disiplin ve iş ahlakının merkezi olarak konumlandırılmalıdır. Davranış problemleri odaklı yığılmanın önüne geçmek adına, bu okulların öğrenci kabul kriterleri revize edilmeli; mesleki eğitim, bir karakter ve yetkinlik inşası süreci olarak toplumun tüm kesimlerine “saygın bir gelecek projeksiyonu” olarak sunulmalıdır.

2.5.2. Zorunlu Eğitim Süresinin Kademelendirilmesi ve Yeni Nesil “Usta-Çırak” Modeli

Ülkemizin beşerî sermayesini korumak ve istihdam krizini yapısal olarak çözmek için; zorunlu eğitim anlayışının “okulda geçirilen süre” değil, “hayata hazırlık niteliği” üzerinden yeniden tanımlanması bir zorunluluktur. Gelişmiş eğitim ekosistemlerinde olduğu gibi, temel eğitimin orta kademesinde (6. veya 7. sınıf) öğrencinin potansiyelini belirleyen, bağlayıcı ve bilimsel bir “Erken Yönelme Sistemi” devreye alınmalıdır.

Zorunlu eğitimin son kademesi, akademik eğitime devam edecekler ile mesleki sahaya geçecekler için esnek ve branş odaklı kurgulanmalıdır. Akademik eğitime yatkınlığı olmayan öğrenciler için zorunlu eğitim, dört duvar arasından çıkarılarak doğrudan üretim sahasında, MESEM ve meslek lisesi entegrasyonu ile gerçekleştirilecek gerçek bir “Yeni Nesil Usta-Çırak” modeliyle tamamlanmalıdır. Bu reform; okullarımızdaki kontrolsüz yığılmayı ve disiplinsizliği önlerken, gençlerimizin “etik değerlerle bezenmiş birer usta” olarak hayata erken atılmasını sağlayacaktır. Zorunlu eğitimin süresinden ziyade işlevine odaklanan bu

yaklaşım, diplomasi olup vasfı olmayan nesiller yerine, kolunda “altın bileziği” olan donanımlı bir Türkiye gençliğinin inşasında en kritik adım olacaktır.

SON SÖZ

Eğitim ekosisteminde son dönemde müşahede edilen güvenlik, disiplin ve değer kaybı sorunları; tekil asayiş vakalarının ötesinde, çok boyutlu bir toplumsal erozyonun ve yapısal bir restorasyon ihtiyacının açık yansımasıdır. Profesyonel okul güvenliğinin tesisi, disiplin mevzuatının işlevsel müeyyidelerle yenilenmesi, aile sorumluluğunun hukuki bir zemine oturtulması ve mesleki eğitimde erken yöneltme reformu, bu krizin aşılmasındaki temel stratejik ana eksenlerdir. Eğitim ortamlarının “saygın ve güvenli mabetler” olarak yeniden inşası, sadece pedagojik süreçlerin selameti için değil, toplumsal huzurun ve nitelikli bir gelecek projeksiyonunun korunması adına da ertelenemez bir kamusal zorunluluktur.

Okul Yöneticileri Derneği olarak, sahanın doğrudan uygulayıcısı olan meslektaşlarımızın göğüslediği bu sistematik sorunları en yüksek düzeyde sahipleniyor ve bu krizlerin çözümünü temel bir kurumsal misyon olarak tanımlıyoruz. Sadece bir sivil toplum kuruluşu olarak değil, sahadaki gerçekliğin doğrudan muhatabı ve çözümün en temel paydaşı olarak, önerdiğimiz bu yapısal reformların hayata geçirilmesi sürecinde her türlü stratejik sorumluluğu üstlenmeye hazırız. Okullarımızı her türlü şiddet ve asayiş riskinden koruyup huzurlu eğitim yuvaları olmaları yönündeki kararlılığımızı koruyarak, bu süreçte tüm paydaşlarımızla birlikte “çözümün ana parçası” olarak yürümeye devam edeceğimizi kamuoyuna saygıyla beyan ederiz.